Олена Валентинівна Крекотень
(Суми, Україна)

.

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ
(Методика викладання мови та літератури)

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЧИТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ МАЙБУТНІМИ МЕНЕДЖЕРАМИ

Розв'язання сучасних завдань підготовки висококваліфікованих менеджерів у немовних вищих навчальних закладах зумовлює необхідність пошуку найбільш ефективних форм організації навчально-пізнавальної діяльності.

Постановка наукової проблеми та її значення. Хоча традиційні методи навчання інформаційно-репродуктивного типу надають можливість одержати певну кількість професійних знань, сфера їх можливостей обмежена, що пояснюється репродуктивним підходом до засвоєння знань, створенням стереотипів мислення, орієнтованих на відтворювання знань, а не їх свідоме засвоєння. Отже, студенти не вміють ні знаходити проблеми, ні вирішувати їх, не виявляють особливого прагнення до самостійного пошуку та засвоєння знань, слабо орієнтуються в можливостях застосування фахових знань до аналізу нестандартних ситуацій тощо, що в цілому, негативно впливає на формування професійної компетентності фахівця.

Метою статті є показати зростання значущості володіння фахівцями немовних спеціальностей іноземною мовою професійного спрямування, визначити шляхи формування іншомовної компетенції читання автентичних текстів у майбутніх менеджерів та визначити поняття іншомовної компетенції в контексті підвищення якості професійної підготовки.

Аналіз сучасної ситуації у вищій освіті дає змогу відзначити суперечність між високим теоретичним рівнем підготовки випускників та посередніми практичними навичками і вміннями застосування знань. **Актуальність**

написання статті обумовлена постійно зростаючою потребою в створенні нових, науково обґрунтованих, практично значимих та методично доцільних шляхів використання автентичних текстів, пов'язаних з професійною направленістю студента.

Згідно з Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти, студенти, досягаючи рівня B2/B2+, повинні вміти логічно висловлювати свою точку зору, використовуючи засоби зв'язку для ієрархізації думок та поєднання висловлювань у чіткий, логічно структурований дискурс; обґрунтовувати певні положення, концепції, гіпотези, розгортаючи систему доказів, у процесі спілкування з іноземними колегами. [1, с. 160]

О. Демченко наголосив, що постає проблема формування у студентів такого механізму мислення, який сприяв би можливостям швидкої адаптації до постійно змінних вимог, знаходити й аналізувати нові джерела інформації, творчо застосовуючи їх у професійній діяльності [2; с. 20].

Ж.-М. Манжіянт та С.Парпет вважають, що вивчення іноземної мови треба замінити на вивчення професійної іноземної мови, що виходить з кількох причин: по-перше, «попиту клієнта», а по-друге, замовлення держави. [3, с. 228].

Аналіз результатів останніх досліджень. Аналіз педагогічної літератури свідчить, що багато зарубіжних і вітчизняних вчених досліджували питання: іншомовної компетентності: С. Тер-Мінасова, Н. Гез, І. Зимня, Ю. Федоренко; компетентністного підходу у професійній освіті І. Зимня, Н. Кузьміна, Д. Махотін, Ю. Фролов, А. Маркова, А. Хуторской, А. Тряпіцина, Н. Радіонова,; професійної іншомовної освіти С. Козак, К. Саломатов, Е. Шубін, Г. Архіпова, О. Павленко, Н. Прудникова, Н. Чернова. С.Є. Кіржнер, Н.Р. Петранговьска, О.Б. Тарнопольський підкреслюють важливість іноземної мови у діловому та професійному спілкуванні, оскільки перед фахівцями стоять завдання представляти продукцію, обговорювати певні аспекти діяльності свого підприємства, аналізуючи, аргументуючи, переконуючи іноземних колег стосовно певної точки зору. [4, с. 88]

Таким чином, навчання майбутніх менеджерів роботі з автентичними текстами є важливим компонентом їхньої професійної іншомовної підготовки. Сучасні українські дослідники визначають термін "іншомовна комунікативна компетентність" (ІКК) як: знання, уміння та навички, необхідні для розуміння чужих і власних програм мовленнєвої поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, зміст якої охоплює знання основних понять лінгвістики мови (стилі, типи, способи зв'язку речень у тексті), навички та уміння аналізу тексту та власне комунікативні надбання [5, с. 6-7];

Автентичний документ визначається як документ, що не містить педагогічних цілей і стає педагогічним при використанні педагогом» [6, с. 57]

Це - документи, що належать реальному світу читачів. В якості прикладу можна навести брошури, туристичні листівки, афіші, інтерв'ю тощо. Ці документи мають важливе значення для тих, хто вивчає мову, бо дають можливість напряму ввійти в контакт з використанням мови в комунікативних ситуаціях з реального життя. Крім того, вони ознайомлюють з культурою країни. У цих умовах визначною стає роль педагога, бо він має вміло знайти автентичний текст, що відповідає рівню володіння мовою та бути певною мірою привабливим для студента.

Обравши документ, важливо створити дидактичну модель, що б дозволила використати документ на 100%. Модель складається з кількох етапів. Перший етап – це представлення тексту, яке розділяється на 4 під-етапи: сенсибілізація, представлення, загальне розуміння та детальне розуміння. [7]

Під час першого можливе використання шуму або музики , яке стимулює допитливість та пам'ять студентів та провокує бажання знати більше. Йдеться про схеми, міміку або аналіз малюнку. Тепер студент готовий до сприйняття матеріалу, отже можливий етап гіпотези, коли кожен висловлюється, про що йтиме мова. Викладач не має за мету відповідати на питання, а заохотити студентів до розгадування комунікативних ситуацій документу. Отже, щоб перевірити гіпотези, вони переходять до етапу глобального розуміння, читаючи і слухаючи документ вперше. Потім поступово переходячи до більш детального

розуміння тексту, виконуючи при цьому більш конкретні лінгвістичні завдання. цей етап може супроводжуватись заповненням анкет або таблиць, для чого потрібно декілька разів перечитати або переслухати текст. Потім студенти повинні мати можливість обмінятись інформацією, порівняти і виправити свої помилки.

Другий етап складається з двох підетапів: аналізу та концептуалізації. По-перше, необхідно проаналізувати використовану мову в документі, студенти шукають в тексті форми , які дозволяють вирішити поставлену комунікативну задачу. Щоб полегшити цю задачу, краще дозволити працювати в групах. Леменье порівнює роботу на цьому етапі з детективом, який шукає знаки, щоб розгадати загадку. [7, с. 76]

Переходячи до етапу концептуалізації, група має проаналізувати всі факти і представити висновок-правило. Наступна фаза – систематизація передбачає систему вправ націлену на досягнення комунікативної мети, а потім - репродукція включає в себе вживання в ситуаціях мовлення. На цьому етапі доречно використовувати рольові ігри, симуляції або письмове редагування листів або статей.

Читанню фахового тексту повинна передувати робота по зняттю лексико-граматичних труднощів, які виникають при читанні автентичних фахових текстів. Не слід дробити текст на частини, оскільки це руйнує його композицію і не сприяє витяганню інформації. Проте коли текст надмірно великий, викладач може порекомендувати студентам опустити окремі абзаци за умови, якщо це не порушить основного змісту. Виділимо такі **етапи роботи з фаховими текстами:**

1. Ознайомлення студентів із загальним змістом тексту і визначення мети роботи.

2. Роз'яснення окремих слів, граматичних моделей, словосполучень для зняття труднощів лексичного і граматичного характеру.

3. Виконання вправ, направлених на контроль розуміння прочитаного і повніше осмислення змісту тексту.

4. Виконання завдань творчого характеру. Зупинимося на окремих етапах докладніше.

Перший етап проходить у вигляді бесіди. Викладач задає ряд попередніх питань, які націлюють на тематику тексту і тим полегшують подальше сприйняття його змісту. Далі йде вступне слово, в якому викладач, не розкриваючи змісту тексту, стисло розповідає про його проблематику.

Друге завдання викладача - допомогти студентам розібратися в тексті, зняти труднощі лексичного і граматичного характеру. Зняття труднощів до читання тексту - доцільний методичний прийом, оскільки інакше читання фахової статті може перетворитися на нудну розшифровку. Проте головним етапом для досягнення безпосереднього розуміння є вправи, направлені на повніше осмислення змісту тексту. Навчаючи фаховій лексиці, необхідно працювати із словосполученнями, а не з ізольованими словами. Якщо викладач вестиме роботу по накопиченню типових фраз систематично, студенти легко розпізнаватимуть їх в процесі читання. Словосполучення можуть бути зрозумілими в тексті, але загальний сенс неясний.

Пропонуємо деякі вправи:

1) викладач пропонує студентам новий науково-популярний фаховий текст, просить прочитати заголовок до нього і висловити припущення про можливий зміст даного тексту по цьому заголовку *(розвиток здогадки на смисловому рівні)*.

2) студентам пропонується переглянути за декілька хвилин даний текст і сказати (рідною або іноземною мовами), про що йде мова в даному тексті *(розвиток уміння переглядового читання)***;**

3) викладач дає установку прочитати (за певний час, який встановлюється) весь текст і зрозуміти його загальний зміст *(розвиток уміння ознайомлювального читання* ;

4) наступне завдання полягає в розділенні тексту на смислові частини, яким треба дати назви *(розвиток уміння осмислення інформації і розвиток орфографічних навиків)*;

5) скласти план кожної частини тексту. Цей план студенти зачитують, і після корекції він записується на дошці *(розвиток уміння письмової мови і орфографічних навиків)*;

6)студенту пропонується уважно прочитати текст і точно і повністю зрозуміти кожну його фразу; при цьому дозволяється користуватися словником *(розвиток уміння вивчаючого читання)*. Контроль розуміння здійснюється шляхом пофразового перекладу тексту на рідну мову;

7) студенти роблять письмовий переклад вказаного фрагмента тексту, зачитують його і вносять необхідні правки *(розвиток уміння й навиків перекладу)*;

8) викладач пропонує обговорити інформацію, що міститься в прочитаному тексті, оцінити її новизну, значущість для науки і практики, для майбутньої професії *(розвиток уміння непідготовленого діалогічного та монологічного мовлення)*;

9) студенти отримують домашнє завдання: написати коротку анотацию/резюме тексту, над яким працювали.

Метою навчання іноземної мови є оволодіння студентами здатності здійснювати безпосереднє спілкування з носіями мови, що вивчається в найбільш розповсюджених ситуаціях повсякденного спілкування та читати автентичні тексти з метою вилучення інформації про країни, мова яких вивчається, їх культури та побут. Отже, для ефективного вивчення іноземних мов необхідні дослідження, які торкаються багатьох аспектів навчання.

Література:

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти; вивчення, викладання, оцінювання /науковий редактор українського видання доктор пед.наук, проф.. С.Ю.Ніколаєва.-К.: Ленвіт, 2003.- 273 с.
2. Демченко О. Реалізація основних підходів, методів та форм організації самостійної роботи у сучасній педагогічній практиці / О. Демченко // Рідна школа. – 2006. – № 7. – С. 19 – 21.
3. Mangiante J-M., Parpette C. Le français sur objectif spécifique : de l'analyse des besoins à l'élaboration d'un cours. Paris : Hachette, 2004 – 367 p.
4. Кіржнер С. Е. Навчання майбутніх юристів усного професійно спрямованого англійського монологічного мовлення з використанням автентичної відеофонограми : дис.канд.пед.наук: 13.00.02 / Кіржнер Світлана Естланівна. – К., 2009. – 261 с.
5. Федоренко Ю. П. Формування у старшокласників комунікативної компетенції в процесі вивчення іноземної мови : Автореф. дис. на здобуття ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. - "Теорія і методика професійної освіти" / Ю. П. Федоренко. - Луцьк, 2005. - 23 с.
6. Lemeunier V. Un cadre méthodologique cohérent : l'unité didactique.- 2006, [01 juillet 2013], http://www.francparler-oif.org/didactique/les-articles/2401-elaborer-une-unite-didactique-a-partir-dun-document-authentique.html
7. Tagliante C. La classe de langue. Paris : CLE International, 2006- 185 p.

Крекотень Олена Валентинівна
Домашня адреса:
вул. Д.Коротченка, 15, кв. 77
м. Суми, 40034, Україна
тел+380669273141
E-mail: zhouravliova66@ukr.net
Місце роботи:
Сумський національний аграрний університет,
старший викладач кафедри іноземних мов

потрібен електронний сертифікат